

Inleiding

De Taalschool is een centrale opvanglocatie waar nieuwkomers voor een periode van minimaal veertig weken worden opgevangen. Alle kinderen, van zes tot en met twaalf jaar, die korter dan een jaar in Nederland en het Nederlands nog niet goed beheersen krijgen onderwijs in De Taalschool. Binnen het PO Lauwers en Eems is gekozen voor een aparte opvanglocatie vanwege de volgende voordelen:

- Intensief Nt2-onderwijs
- Deskundigheid op locatie
- Nt2-middelen voor handen

In principe stromen de kinderen van De Taalschool na 1 a 2 jaar uit naar het regulier onderwijs binnen de gemeente Het Hoogeland.

De Taalschool is gehuisvest in 2 lokalen op obs De 9 Wieken. Er wordt onderwijs gegeven aan kinderen van ouders die recentelijk in Nederland zijn komen wonen en aan kinderen van ouders die als gezin herenigd zijn in Nederland. Kortom aan nieuwkomers.

Een gemeenschappelijk kenmerk van deze kinderen is dat ze de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheersen.

De kinderen die naar De Taalschool gaan worden in ongeveer een jaar voorbereid op het reguliere Nederlandse onderwijs. Noodzakelijk voor het volgen van onderwijs op een reguliere school is het redelijk kunnen beheersen van de Nederlandse taal. Hiervoor gebruikt De Taalschool de methode Mondeling Nederlands Nieuw.

Naast het aanleren van het Nederlands zorgen we ervoor dat de leerlingen die uitstromen naar het regulier onderwijs zo dicht mogelijk kunnen aansluiten bij het niveau van hun leeftijdsgenoten op de vervolgschool. Hiervoor volgt elke leerling in De Taalschool een eigen leerlijn.

René de Vos, voormalig directeur van de Kernschool, school voor nieuwkomers, in Zaandam heeft op basis van het Prisma Project leerlijnen ontwikkeld. Voor de leerlijnen die wij gebruiken hebben wij de leerlijnen van de Kernschool, de leerlijnen van de Interschool in Ter Apel en de leerlijnen van de Internationale Taalklas uit Haarlem als basis genomen.

In dit beredeneerd aanbod voor De Taalschool zijn de leerlijnen en de doelen beschreven zoals wij er mee werken. Een goed beredeneerd leerstofaanbod is van groot belang in De Taalschool omdat het bijdraagt aan de kwaliteit van het onderwijs op deze school.

In dit "Fundament" wordt beschreven hoe in de praktijk de leerlijnen voor De Taalschool worden uitgevoerd.

Binnen PO Lauwers en Eems geldt de afspraak dat alle kinderen van groep 3 tot en met 8 binnen het openbaar onderwijs in Lauwers en Eems die de Nederlandse taal nog niet voldoende beheersen naar De Taalschool gaan.

Kleuters die bij een openbare school binnen Lauwers en Eems worden aangemeld en die de Nederlandse taal nog niet beheersen komen in een heterogene groep op een reguliere school maar krijgen meestal wel een apart leerstofaanbod.

De kinderen blijven gemiddeld één jaar op De Taalschool. De beheersing van het Mondeling Nederlands (het voldoende afsluiten van Mondeling Nederlands Nieuw in combinatie met de score op de Taaltoets voor Alle Kinderen) is leidend voor het doorstromen naar een reguliere school.

Instroom

Voor verreweg de meeste kinderen die worden aangemeld bij De Taalschool geldt dat ze net in Nederland zijn en nog geen school hebben bezocht. De leerling spreekt dan nauwelijks of helemaal geen Nederlands. Het enige vak dat dan getoetst wordt is rekenen. De leerling blijft dan in principe één jaar op De Taalschool en start aan het begin van een passende leerlijn.

Als de leerling een onderwijsverleden in Nederland heeft dan wordt de beginsituatie bepaald door óf het onderwijskundig rapport en advies van de vorige school óf door middel van het toetsen van Mondeling Nederlands, lezen en rekenen. Niet alle leerlingen op De Taalschool starten dus aan het begin van een leerlijn.

Om de beginsituatie vast te stellen gebruiken we de volgende toetsen:

- Voor Mondeling Nederlands gebruiken we de TAK-toets.
- Voor rekenen gebruiken we De mijlpalentoets.
- Scoort het voldoende dan toetsen we verder met de methodegebonden toetsen van VLL.
- Scoort het kind hoger dan kern 12 dan nemen we de DMT-toets van Cito af.

Een leerling wordt, onafhankelijk van zijn/haar niveau, geplaatst in de leeftijdsgroep. Het niveau van de lessen die de leerling volgt is afhankelijk van de leerlijn.

Volgen van de ontwikkeling

Als een leerling wordt aangemeld krijgt deze leerling een Individueel Ontwikkelingsplan (vanaf nu IOP). Anders dan in een ontwikkelingsperspectief zoals beschreven in de Analyse “Waardering en opbrengsten” van het Ministerie van Onderwijs wordt hierin wel een uitstroomperspectief voor De Taalschool beschreven maar géén uitstroomperspectief voor eind groep 8.

Het IOP dat de leerling krijgt is gebaseerd op één van de zeven verschillende leerlijnen waar we mee werken.

- Leerlijn 1: aanvankelijk lezen (groep 3 leerling)
- Leerlijn 2: middenbouw (6-7 jaar, 7-8 jaar, 8-9 jaar) niet geletterd onderbouw
- Leerlijn 3: middenbouw (6-7 jaar, 7-8 jaar, 8-9 jaar) geletterd niet taalverwant gebied onderbouw
- Leerlijn 4: middenbouw (6-7 jaar, 7-8 jaar, 8-9 jaar) geletterd taalverwant gebied onderbouw
- Leerlijn 5: bovenbouw (9-10 jaar, 10-11 jaar, 11-12 jaar) niet geletterd
- Leerlijn 6: bovenbouw (9-10 jaar, 10-11 jaar, 11-12 jaar) geletterd niet taalverwant gebied bovenbouw
- Leerlijn 7: bovenbouw (9-10 jaar, 10-11 jaar, 11-12 jaar) geletterd taalverwant gebied bovenbouw

Elke leerlijn heeft verschillende doelen. Deze doelen worden in bandbreedtes van vaardigheidsscores of DLE's aangegeven.

De leerling wordt bij aanmelding

De leerling wordt bij aanmelding in een leerlijn geplaatst op basis van de leeftijd van de leerling, het land van herkomst en de onderwijshistorie (zowel in het land van herkomst als in Nederland) van de leerling. In het IOP wordt zowel de schoolse als sociale beginsituatie van de leerling beschreven. Heeft de leerling onderwijs gehad in het land van herkomst dan is de leerling geletterd. De leerling komt uit een niet taalverwant gebied wanneer het land van herkomst bijvoorbeeld China, Afghanistan of Irak is. De leerling komt uit een taalverwant gebied wanneer het land van herkomst bijvoorbeeld Engeland of Duitsland is.

In het IOP wordt de leerlijn van een individuele leerling per vak voor het jaar dat het kind in De Taalschool zit uitgezet. Er wordt een leerlijn beschreven voor Mondeling Nederlands, technisch lezen, taal spelling, rekenen en sociaal-emotionele vorming. Het eerste gedeelte van het IOP is een weergave van de leerlijn per vak. Er wordt gewerkt in vier periodes van tien weken.

In het tweede gedeelte van het IOP wordt geëvalueerd hoe het de voorgaande tien weken is gegaan en wat er vervolgens de komende tien weken voor acties moeten worden ingezet.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

In het IOP worden na twee weken de beschermende en de belemmerende kindkenmerken ingevuld. Elke tien weken worden deze beschermende en belemmerende factoren zo nodig aangevuld en bijgesteld. Op deze manier ontstaat een goed beeld van de veranderingen en de ontwikkelingen op het gebied van het sociaal-emotioneel welbevinden. Bovendien worden ten aanzien van het leren de onderwijsbehoeften duidelijk in kaart gebracht.

Ten aanzien van de schoolse vaardigheden zijn een aantal doelen gesteld:

- Zelfstandig werken aan een taak
- Omgaan met materialen
- Blijven zitten op je stoel
- Wachten op je beurt
- Samenwerken met andere leerlingen
- Verzorgd werken
- Omgaan met uitgestelde aandacht

In periode 1 krijgt de leerling de gelegenheid om te wennen aan genoemde vaardigheden, in periode 2 moet de leerling laten zien dat hij gewend is aan de vaardigheden, in periode 3 moet de leerling laten zien dat de leerling kan meedoen en in de laatste periode is de leerling redzaam.

Er worden door elke leerkracht ook zorgnotities bijgehouden. Hierin worden alle opvallende zaken over en van een kind beschreven.

Burgerschap

De achtergronden van de leerlingen op De Taalschool zijn zeer divers. Dat vraagt van ons als school om goed op de verschillen te kunnen inspelen.

Dat gebeurt meestal op een ongedwongen wijze in een veilig klimaat in de intimiteit van de eigen groep. Dit betekent dat het anders denken en het anders zijn regelmatig onderwerp van gesprek is in klassengesprekken. Dit helpt de kinderen om respect voor elkaar te hebben en verdraagzaamheid als belangrijke norm te gaan zien.

Methodes

Er wordt op De Taalschool gewerkt volgens een dagprogramma waarin Mondeling Nederlands, rekenen, lezen, creatieve en sociale vorming aan bod komen.

Om de kinderen Nederlands te leren wordt gewerkt met de methode Mondeling Nederlands Nieuw (vanaf nu MNN). Deze methode is speciaal voor het oefenen van de mondelinge taalvaardigheid en de woordenschat van alledaagse en schoolse taalfuncties: het leren kennen, onderscheiden en uitspreken van de klanken en woorden in het Nederlands. Om het aanleren van de Nederlands taal beter te kunnen integreren in het lesprogramma werken we thematisch. De thema's die aan bod komen worden klassikaal aangeboden. Er wordt vijf weken volgens een thema gewerkt.

Naast MNN gebruiken we ook:

- Zien is snappen (een handleiding voor taalonderwijs Nederlands)
- Horen, Zien en Schrijven

- TPR (Total Physical Response)
- Stenvert Woordenschat
- Met woorden in de weer
- Klankgebaren van José Schraven behorende bij Staal

Technisch lezen

Voor aanvankelijk technisch lezen wordt de methode Veilig Leren Lezen (KIM-versie) gebruikt. Voor de kinderen die versneld door de leerstof gaan hebben we een programma ontwikkeld met materiaal uit:

- VLL (KIM-versie)
- Klankgebaren van José Schraven behorende bij Staal

Voor voortgezet technisch lezen wordt vanaf AVI niveau M3 gestart met Lekker Lezen. Ter ondersteuning wordt er gebruik gemaakt van:

- Klankgebaren van José Schraven behorende bij Staal
- Zien is snappen

De Taalschool heeft ervoor gekozen om geen gebruik te maken van een methode voor begrijpend lezen omdat de gangbare methodes te moeilijk zijn voor onze leerlingen. Het voorgaande wil niet zeggen dat we geen tijd besteden aan lezen met begrip. Er wordt gedurende de gehele dag tijd aan besteed.

Aan het eind van de periode nemen we wel de CITO-toets 3.0 voor begrijpend lezen af. Dit doen we om het startniveau voor de vervolgschool te bepalen.

Spelling

Voor de leerlijn Spelling wordt gebruik gemaakt van

- Veilig Leren Lezen
- Taal op maat
- Taalactief

Ter ondersteuning wordt er gebruik gemaakt van:

- Klankgebaren van José Schraven behorende bij Staal
- Zien is snappen
- De Bovenkamer.

Uit ervaring en volgens de literatuur blijkt dat wanneer het Nederlands fonologisch nog niet goed is het spellingsniveau niet gelijk opgaat met het technisch lezen niveau zoals bij NT1-leerlingen. Hiermee is met het opstellen van de leerlijn rekening gehouden en wordt veel aandacht besteed aan het aanleren van de Nederlands klanken.

Rekenen

Voor rekenen wordt de methode De wereld in getallen gebruikt. Bij uitval vanwege het feit dat De wereld in getallen nog te talig is of als er een cognitieve oorzaak is, wordt er tijdelijk gebruik gemaakt van Maatwerk.

Wanneer de leerling volgens de leerlijn leert rekenen in het tempo zoals een leerling uit het reguliere Nederlandse onderwijs wordt de handleiding van De wereld in getallen gebruikt. Wanneer de leerling volgens zijn leerlijn moet versnellen wordt een minimum aan opdrachten uit De wereld in getallen gemaakt.

Toetsen

Wij gaan uit van periodes van tien weken. Na elke tien weken is er een toetsmoment. Na ongeveer een jaar moet het kind de leerstof van de leerlijn hebben doorlopen en in staat zijn leerstof van de reguliere basisschool kunnen volgen. Leerlingen stromen gedurende het hele jaar in en hebben niet allemaal het begin van het schooljaar als startmoment. Het eerste toetsmoment van een kind kan dus ook aan het eind van een schooljaar vallen. Kinderen die tussen de toets momenten binnenkomen, worden ingeschaald naar aanleiding van de gegevens van de vorige school en/of observaties en instaptoetsen en draaien vervolgens mee in het toetschema van hun eigen leerlijn. In ieder geval de eerste periode op het ECA zien we als gewenningsperiode. We geven de kinderen desgewenst de tijd om aan het naar school gaan in Nederland te wennen.

Vanwege de taalvaardigheid van de leerlingen nemen we voor rekenen en begrijpend lezen de CITO-toets 3.0 pas na 40 weken onderwijs af.

We nemen onderstaande toetsen (zie toetskalender) af om te kijken naar de kwaliteit van ons onderwijs. Met de analyse van de toetsen kunnen we uitspraken doen over het hoe en waarom van school-, groeps- en leerlingsscores. Om eerlijke resultaten te hebben, die echte informatie geven, toetsen we conform de handleiding. De opbrengsten worden op leerlingniveau gerapporteerd en geanalyseerd in de IOP's. Dit gebeurt elke tien weken. Op schoolniveau worden de opbrengsten gerapporteerd en geanalyseerd in de documenten "Opbrengsten ECA" en "Resultaten ECA". In het document "Opbrengsten ECA" analyseren we de resultaten om te bepalen of wij de goede doelen stellen in de IOP's en in het document "Resultaten ECA" analyseren we de resultaten van de leerlingen ten opzichte van de leerlijnen. Deze resultaten worden vergeleken met de resultaten van de andere NIN-scholen. (Zie verder het document "Onderbouwing leerlijnen").

	Mondeling Nederlands	Lezen	Spellen	Rekenen	Begrijpend lezen
Start		DMT-toets en AVI-toets (indien nodig)		NTR-rekentoets (indien nodig)	
Na 10 weken	Toets MNN cursus 1 receptief	DMT-toets en AVI-toets (afhankelijk van welke leerlijn)	PI-dictee (afhankelijk van welke leerlijn)	Tempotoets (afhankelijk van welke leerlijn)	
Na 20 weken	Toets Mondeling Nederlands cursus 2 receptief en productief TAK-toets	DMT-toets en AVI-toets (afhankelijk van welke leerlijn)	PI-dictee (afhankelijk van welke leerlijn)	Tempotoets (afhankelijk van welke leerlijn)	
Na 30 weken	Toets Mondeling Nederlands cursus 3 receptief en productief	DMT-toets en AVI-toets	PI-dictee (afhankelijk van welke leerlijn)	Tempotoets (afhankelijk van welke leerlijn)	
Na 40 weken	Toets Mondeling Nederlands cursus 4 receptief en productief TAK-toets	DMT-toets en AVI-toets	PI-dictee	Cito-toets 3.0	Cito-toets 3.0

Figuur 2: Toets overzicht 2017-2018

Leerlijnen

Per leerlijn (Mondeling Nederlands, lezen, spellen en rekenen) hebben we de doelen uitgeschreven. (Zie leerlijnen model ECA Emmen) Verder zijn voor de leerlijnen de volgende zaken van belang:

- **Mondeling Nederlands**

- De doelen van Mondeling Nederlands Nieuw zijn:
  - De leerlingen worden gestimuleerd zich mondeling in het Nederlands te uiten.
  - De leerlingen kennen een aantal (basale en schoolse) taalfuncties.
  - De leerlingen bouwen een woordenschat van ongeveer 2000 woorden op.
  - De leerlingen verstaan de Nederlandse klanken en kunnen deze uitspreken.
  - De leerlingen scoren 80% op de woordenschattoetsen van Mondeling Nederlands Nieuw aan het eind van een cursus.
- Voor woordenschat hebben we per leerjaar ook concrete doelen beschreven. De doelen zijn gebaseerd op de SLO-doelen en de doelen uit “Van kerndoel tot leerlijn”.
- Elke tien weken worden de leerlingen getoetst (zie figuur 2) en wordt er bepaald of de leerling remediëring nodig heeft. Tevens wordt de TAK-toets na twintig weken en na veertig weken afgenomen.

- **Technisch lezen**

- De leerlijnen technisch lezen en spellen leveren de volgende categorieën op:
  - Leerlijn 1: aanvankelijk lezen (groep 3 leerling)
  - Leerlijn 2: niet geletterd onderbouw
  - Leerlijn 3: geletterd niet taalverwant gebied onderbouw
  - Leerlijn 4: geletterd taalverwant gebied onderbouw
  - Leerlijn 5: niet geletterd bovenbouw
  - Leerlijn 6: geletterd niet taalverwant gebied bovenbouw
  - Leerlijn 7: geletterd taal verwant gebied bovenbouw
- Voor het bepalen van het hoogste instructieniveau wordt de SBO-norm toegepast. Leerlingen moeten wel volgens de reguliere Nederlandse norm tweemaal AVI+ beheersingsniveau scoren om het werken met de methode Lekker Lezen en de afname van AVI-toetsen af te ronden.

- **Spelling**

De leerlijn spellen gaat uit van de zeven mogelijkheden van inschaling (zie leerlijnen Technisch lezen). Spelling wordt aangeboden door middel van Veilig Leren Lezen (KIM-versie) en Staal.

- **Rekenen**

Bij de leerlijnen rekenen is het ook van belang om te weten of een leerling uit een verwant of een niet verwant gebied komt, omdat de manier van rekenen daarmee samen hangt. Daarnaast kunnen leerlingen uit een verwant taalgebied sneller omgaan met een talige rekenmethode. We gaan weer uit van dezelfde zeven mogelijkheden van inschaling (zie leerlijn technisch lezen).

De leerlijn rekenen is gericht op de leeftijd van de leerlingen en de bijbehorende jaargroep. Na inschaling met de Niveau Test Rekenen van Tije de Vos wordt het startniveau van de leerling nog preciezer bepaald door middel van doortoetsen in de methode. Daarna gaan de kinderen werken in de methode Wereld in Getallen of tijdelijk in Maatwerk.

Wanneer de leerling volgens zijn leerlijn leert rekenen in een versneld tempo dan wordt er gebruik gemaakt van een door de leerkracht samengeteld minimumprogramma. De instructies worden kort en bondig gegeven en op verschillende niveaus. Bij tussentijdse dreiging van uitval wordt hierop direct ingesprongen door verlengde instructie te geven. Er wordt rekening gehouden met de talige opdrachten. Indien nodig wordt er op een andere manier instructie gegeven dan in de handleiding beschreven staat. Wanneer een leerling net in Nederland is en

nog nauwelijks over een Nederlandse woordenschat beschikt wordt er tijdelijk gekozen om alleen de niet talige opdrachten te laten maken. Al naar het gelang van het niveau van de leerling kan er ook voor gekozen worden om de leerling tijdelijk in Maatwerk te laten werken om in kleine stapjes de rekenwoordenschat aan te leren.

Omdat de leerlingen de Nederlandse taal niet goed genoeg beheersen, toetsen we met de tempotoets rekenen van Tije de Vos. Hiermee kunnen we meten of de leerling de juiste ontwikkeling doormaakt. Ook vanwege de beheersing van de Nederlandse taal nemen we pas aan het eind, na veertig weken, de Cito-toets rekenen 3.0 af.

Wanneer een leerling zich niet volgens de gestelde leerlijn ontwikkelt nemen we de Mijlpalentoets af om hiaten bloot te leggen en handelen we volgens het protocol Ernstige Reken Wiskunde-problemen en Dyscalculie (ERDW).

Planmatig handelen

De leerkracht werkt met een weekplanning die tegelijkertijd functioneert als groepsplan. Deze weekplanning wordt elke tien weken aangepast en waar nodig tussendoor. Op de weekplanning worden de verschillende instructiegroepen vermeld. Daarbij wordt ook de leerstof die in de periode van tien weken wordt aangeboden vermeld. Tevens wordt er in het zorgschema vermeld welke leerlingen (al dan niet geclusterd) extra aandacht nodig hebben.

Functies van de weekplanning/groepsplan zijn:

- Afstemming binnen het onderwijs van één of meer leerlingen in een subgroep binnen de totale groep.
- Bezinningsfunctie: nadenken over inhoud, organisatie en methodiek; gaat ondoordacht en impulsief handelen tegen.
- Overdrachtsfunctie: naar leerkrachten (duo, vervanger, overdracht einde jaar), en ook de overdracht naar begeleidende en bezoekende instanties. Het gaat hier om de vraag: "Wat is er al aan hulp geboden en wat is het resultaat daarvan?".
- Controle op het effect: door acties en resultaten vast te leggen op papier is goed na te gaan wat er is ondernomen. Door wie, wanneer en met welk resultaat.

Zorg

Wanneer de resultaten van een leerling gelijk lopen met de ingezette leerlijn, behaalt de leerling het gestelde einddoel en hoeven we de voortgang alleen maar in stand te houden. Leerlingen kunnen ook afwijken van een leerlijn en daarmee niet hun, bij de start bepaalde, einddoel halen:

- Als door middel van observatie blijkt dat de leerling niet de gewenste ontwikkeling doormaakt.
- Als de leerling niet de (didactische) groei doormaakt zoals omschreven in het IOP.
- Als de (methode gebonden) toetsen een daling laten zien in de resultaten bij de evaluatie(zichtbaar in onderwijsplanning in het IOP).
- Als de leerling bij binnenkomst op school in traject zit bij een hulpverlenende instantie. (bv. GGZ, BIZ ed.)
- Als de didactische ontwikkeling trager verloopt dan het geschetste ontwikkelingsperspectief, ondanks voldoende planmatig geboden onderwijs in de klas.
- Als aanpassing van het onderwijsaanbod niet leidt tot verbetering van de leerontwikkeling.
- Als aanpassing in de ondersteuning op sociaal-emotioneel gebied niet leidt tot een beter welbevinden van een kind.
- Als de ondersteuningsbehoefte van de leerling onvoldoende kan worden afgestemd op de leerling-kenmerken of wanneer de uitgevoerde ondersteuningsbehoefte van de leerling onvoldoende effect oplevert op de leerontwikkeling of de sociaal emotionele ontwikkeling.

- Als factoren in de omgeving in grote mate de ontwikkeling van de leerling belemmeren.
- Als er geen verklaring is voor een belemmerde ontwikkeling van de leerling.
- Als een leerling onvoldoende profiteert van het basisaanbod en/of aanpak dan is er sprake van specifieke onderwijsbehoeften en dus van een zorgleerling.

Deze criteria zijn voor ons leidend.

Uitstroom

Als een leerling de eindtoets van Mondeling Nederlands Nieuw voldoende heeft afgesloten en een voldoende score op de TAK-toets heeft behaald kan hij volledig uitstromen naar een reguliere groep.

Waar mogelijk wordt altijd een warme overdracht gedaan. Er wordt een IOP voor het lopende jaar meegegeven en desgewenst langer.